

RISTO RYTIN MUISTORAHASTO

Kunniaesimiehen ja presidentin muistolle

Rahaston on perustanut Suomen Kulttuurirahasto 1956 kunniaesimiehensä, tasavallan presidentti Risto Rytin (3.2.1889–25.10.1956) muiston kunnioittamiseksi. Se tukee maamme henkisen ja taloudellisen viljelyn vaalimista ja kehittämistä.

Risto Heikki Ryti syntyi Huittisissa maanviljelijä Karl Evert Rytin ja Ida Junttilan kymmenlapsiseen perheeseen. Hän tuli ylioppilaaksi Porin lyseosta 1906 ja suoritti oikeustutkinnon Helsingin Aleksanterin Yliopistossa 1909.

Hän toimi Raumalla asianajajana, valmistui varatuomariksi 1912 ja lakitieteen kandidaatiksi 1914. Englannissa alkaneet jatko-opinnot katkesivat ensimmäisen maailmansodan syttymiseen. Ryti oli asianajajatoimisto Serlachius & Rytin osakkaana 1914 alkaen.

Rytin poliittinen toiminta alkoi 1919, jolloin hänestä tuli Edistyspuolueen kansanedustaja. Hän toimi kahden hallituksen valtiovarainministerinä 1921–1923. Tärkeintä hänelle oli valtiontalouden kuntoon saaminen. Suomen Pankin pääjohtajana Ryti toimi 1924–1943. Rytistä on pidetty klassisen liberalistisen talousteorian kannattajana. Niin valtiovarainministerinä kuin Suomen Pankin johtajana hänen tärkein tavoitteensa oli markan sitominen kultakantaan. Markan arvo oli sidottu kultakantaan 1926–1929, jolloin elettiin nousukautta. Sitä seuranneesta talouslamasta selviämiseksi oli laadittava ankara talousohjelma, jonka kansalaiset saivat tuntea joskus karvaastikin.

Ryti katsoi varsinaiseksi elämäntehtäväkseen talouselämän palvelemisen valtionpankin johdossa, mutta Suomen jouduttua ulkopoliittisesti vaikeaan tilanteeseen tarvittiin poliittisten ryhmittymien ulkopuolella oleva, luottamusta nauttiva pääministeri. Ryti nimitettiin pääministeriksi 1.12.1939. Tästä reilun vuoden kuluttua hänestä tuli tasavallan presidentti.

Risto Ryti kutsuttiin Kulttuurirahaston kunniaesimieheksi 1937 Kannatusyhdistystä perustettaessa. Kuva: SKR.

Rytistä on sanottu, että tultuaan vakuuttuneeksi siitä, että hänen palveluksiaan tarvittiin ja että hän saattoi olla hyödyksi, hän paneutui tehtävään itsensä ja inhimillisen suorituskyvyn rajat unohtaen.

Sotavuosien presidentti Ryti jäikin suomalaisten mieliin valtionpäämiehenä, joka erosi tehtävästään kesällä 1944 Suomen irrottamiseksi sodasta. Tuolloin hän palasi Suomen Pankin pääjohtajaksi.

Sodan jälkeen Suomi joutui asettamaan sodanaikaiset johtajansa sotasyllisyysoikeudenkäyntiin, jonka päätteeksi Ryti sai 10 vuoden kuritushuonetuomion. Hän sairastui vankilaoloissa ja sai armahduksen toukokuussa 1949, lähes neljän vuoden vankeuden jälkeen. Sitten Ryti kutsuttiin muun muassa Helsingin yliopiston kunniatohtoriksi 1956.

Risto Ryti avioitui Gerda Paula Serlachiuksen kanssa 1916. Perheeseen syntyi kolme lasta: Karl, Niilo ja Eva. Puolison vankkumaton tuki oli Rytille erityisen merkittävää elämän kriisivaiheissa.

Osuuskunta Sigillum/Heli Teittinen

SUOMEN KULTTUURIRAHASTON tehtävä on suomalaiskansallisen henkisen ja taloudellisen viljelyn vaaliminen ja kehittäminen. Kulttuurirahasto muodostuu Säätiöstä (perustettu 1939) ja Kannatusyhdistyksestä (perustettu 1937). Säätiön sisällä toimii keskusrahasto ja 17 maakuntarahastoa. Kulttuurirahasto jakaa apurahoja ja palkintoja tieteen ja taiteen tekijöille sekä kulttuurielämän eri aloille toimiville henkilöille ja yhteisöille. Apurahojen ohella Kulttuurirahastolla on myös omaa kulttuuritoimintaa. Lisätietoa www.skr.fi.